

Şol terakt

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 24 января, 2025

Şol terakt ŞOL TERAKT

Üç gün bәri Pәkistan hakda ýazmagymyň sebәbi bar:
Aslynda Türkiýäniň düýnünü we ertirini ýazýaryn!
Gelejege çyra tutýaryn.

Başlayýyn:

Pәkistan-ABŞ gatnaşyklary premýer-ministr Liýakat Ali Hanyň döwründe 1950-nji ýylда ýola goýuldy.

Aslynda Pәkistan goňsusy SSSR-e ýakynlaşmak isläpdi. Emma SSSR-iň Hindistan syýasaty muňa böwet boldy.

«Sowuk uruş» döwrüdi, Prezident Trumeniň birinji talaby Pәkistanda MRU-nyň (CIA) harby bazasyny gurmak boldy. Dowamyda geldi... Daşary işler ministri Jon Foster Dalles, Pәkistana bugdaý kömeginiň berilmeginiň sebәbini kongrese şeýle düşündirdi: «Pәkistan halky ajaýyp harby tradisiýa eýe!»

Ykdysadyýetden daşarky syýasata çenli Pәkistanyň her bir ädimine ABŞ karar berdi. Meselem, 1971-nji ýıldaky Pәkistan-Hindistan ursunda ABŞ Eýranyň, Türkiýäniň we Iordaniýanyň üstünden “Sowet ýapjası” diýýän Hindistana garşı Pәkistana ýarag kömegini etdi.

Halk partiýasynyň lideri Ali Bhutto Pәkistany ýetmişinji ýyllarda SSSR-e ýakynlaşdyrdy. ABŞ şobada sanksiyalary girizmäge başlady. Yzyndan harby döwlet agdarlışygyny geçiridip, Bhutto ölüm jezasyny berdirtdi...

ABŞ-Pakistan gatnaşyklaryna ölümler labyryny urdy. Ali han öldürildi, gyzy Benazir Bhuttonyň janyна kast edildi. Ziýa ül Hak şübheli uçar heläkçiligine uçrap öldi. 1958-nji, 1977-nji, 1999-njy ýyllarda üç harby döwlet agdarlyşygy boldy. Ýetmiş baş ýyllyk ýurduň otuz dört ýly amerikançy harby diktaturanyň astynda geçdi...

• **TÄZE STRATEGIK HYZMATDAŞ**

2013-nji ýlyň 5-nji iýuly.

Taryhyň iň uly tranzit taslamasy hökmünde baha berilen «Guşak we Ýol» maksatnamasynyň çäginde orta goýlan Hytaý-Pakistan Ykdysady Koridoryna (CPEC) gol çekildi.

Ilkibaşa bahasy 47 milliard dollara barabar bolan CPEC maksatnamasynyň gymmaty 2020-nji ýıldan soň 62 milliard dollara çykdy.

Hytaý ýükünü Afrika we Günbatar Aziýa deñiziň üstünden daşamak üçin Gwadar we Karaçi portlarynyň açylmagy bilen CPEC herekete geçdi...

Pakistan'da:

Karakoram ýaly (umumy 4 müň 423 km-lik) gara ýollary...

Hunjerab (682 km-lik) ýokary tizlikli demirýoly...

Lahor (27.1 km-lik) metrosy...

Bostan ýaly (6 müň 449 hektar) dört senagat raýony...

Karot gibi bent-gurluşyk maksatnamalary-da ýa dyndy, ýa-da dynmanyň önüsyrsasynda dur.

2023-nji ýylда gurlup gutarylmaly halkara howa menzilini gurýarlar.

«Kohala» gidroelektrik, «Quaid Azam» gün alleýasy, «Sahiwal»

kömür zawody, «Dawood» gün energiýasyny öndürýän bekiň ýaly umumy bahasy 33 milliard dollara barabar 21 taslama we Hytaýyň «Zonergyn» kompaniýasynyň dünýäniň iň uly gün energiýasyny öndürýän elektrik bekedini gurmagy bilen Päkistanyň elektrik meßelesi doly çözülmelidi. Şeýle-de:

2 müň 775 km uzynlykda tebigy gaz geçirijisi çekiliп ýör.

Bilelikde kosmos barlaglary geçirilýär. Bahasy 1,5 milliard dollarlyk ylmy-tehnologik merkezi gurulýar. 820 km uzynlykdaky optiki süýümli kabel geçirijini gurýarlar.

Hünär institutlaryny açdylar. Hassahanalary gurdylar.

Ekerançylyk dökünleriniň önümçiligi üçin 800 müň tonna dökün we 100 bin tonna bio-organiki dökün önümçiligine başladylar.

Iki ýurduň arasyndaky söwda gatnaşyklary häzirden 25 milliard dollara golaýlady.

Ýaraglaryny doly ABŞ-dan satyn alýan Päkistan indi 47%-ni Hytaýdan alýar. Harby-deñiz güýçlerini Hytaýyň sowgat beren gämileri bilen täzeden gurnaýar.

Hemmesini ýazsam kitap bolar...

Goýumlar aňsat düşenok: Hytaýly inženerleri daşaýan awtobusa, bolýan otellerine we Hytaýyň Karaçi şäherindäki konsullygyna kast edijilikli hüjümler gurnaldy!

Aziýada täze gurulýan geosyýasy sazlaşygy kimdir birileri bozmak isleýär. Kimkä eýsem?

• BEÝANATDAN SOÑRA

2022-nji ýylyň 7-nji marty.

ABŞ-nyň Daşary işler ministriniň orunbasary, Aziýa boýunça ýörite hünärmen we Päkistanda syýasy ofiser bolup işlän Donald Lu, Aziýa boýunça ýörite hünärmen we ýakynda ABŞ-nyň Gyrgyzyständaky adatdan daşary we doly ygtyýarly ilçisi bolup işe başlamaly Lessli Wigeri Päkistanyň ABŞ-daky adatdan daşary we doly ygtyýarly ilçisi Asad Majid dagy duşuşdy. Duşuşygyň gysgaça mazmuny barada premýer-ministr Imran Han SAMAA TV-de beýanat berdi:

Amerikanlar Ak tamyň adyndan gelip Imran Hanyň häkimiyetden agdarylmagynyň netijesinde ABŞ-Päkistan gatnaşyklarynyň

düzeljekdigini we derhal IMF-niň 1 milliard dollar kredit berjekdigini aýdypdylar!

Iň soňunda... Imran Han Hytaýa bil baglap, «Her aýdýan zadyňzy edip, biz näme siziň guluňyzmy?» diýip, ABŞ-na harby baza bermejekdigini aýtmagy, Ak Tamy pitige mündüripdi.

Munuňam üstesine Ukraina konfliktinde Russiýanyň tarapyny tutmagy bilen ara mazaly açyldy...

Netijede: Imran Han häkimiýetden gyraladyldy.

Bu waka ençeme ýyl mundan öň bolup geçen bir terakty ýadyma saldy:

1951-nji ýyl.

Premýer-ministr Liýakat Ali Han, Päkistanyň Hytaýdan bölünen Taýwany ykrar etmegini bes edip, Hytaý Halk Respuikasyny ykrar edýändigini mälim edipdi.

Soňra näme bolandyr öydýärsiňiz? Öldürildi!

Göreliň bakaly, öňümizdäki günlerde Päkistanda ýene nämeler bolarka?

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 14.04.2022 ý. Publisistika